

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

IV. Vtrùm omnes actus fidei sint meritorij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

proprium talis virtutis, quæ defumitur ex eo, quod credatur Deo, cuius credulitatis honestas ametur, & intendatur. Vnde idem consequenter dicendum erit non solum de actu fidei necessario ad iustificationem, sed de omni alio, quia sicut ad iustificationem exigitur ut dispositio fides simpliciter, & absolute; ita ad quolibet opus meritorium exigitur etiam fides simpliciter, & absolute, ut suppono, ita ut fides sit principium cuiuslibet meriti, & ex fidei lumine merita omnia procedant: non autem esset fides simpliciter, & absolute, & omnino completa in ratione talis virtutis, quæ non tenderet tanquam in motum formale in honestatem propriam fidei, sed esset actus potius alterius virtutis, cuius honestatem intenderet: si ergo ad quodlibet meritum salutis æternæ exigitur fides propria, & simpliciter, exigitur fides præcedens à voluntate habente pro motivo formali honestatem propriam ipsius fidei.

66 Dixi tamen, non posse *charitatem* solum imperare assensum fidei: non nego enim, quod possit imperari simul assensus fidei à duplici voluntate honesta, vel ab una habente duplex motum, quorum alterum sit honestas propria fidei, & alterum sit honestas alterius virtutis, vel etiam motum charitatis. Tunc enim iam assensus fidei esset formalis cultus Dei denominatiue à voluntate intendente talem submissionem intellectualem, & eius honestatem. Tunc etiam daretur vere fides completa in ratione virtutis habens honestatem propriam fidei, licet simul haberet honestatem etiam alterius virtutis, per quam nihil demitur de honestate, & complemento fidei: quare quoad hoc consentio facile cum Hurtado dicto §. 6. quod aliæ virtutes possint non solum mediare sed etiam immediate imperare assensum fidei, quatenus hic utilis esse potest ad finem vniuscuiusque virtutis.

67 Dubitabis quartò, an huiusmodi voluntas supernaturalis reperitur etiam ante assensum illum, quem rusticus ex errore tribuit articulo falso à Parocho proposito. Respondeo, licet assensus falsus erroris non sit actus fidei nec supernaturalis; voluntatem tamen antecedentem esse bonam & supernaturalem, quia habet ex parte obiecti honestatem sufficientem, quæ apparet in conando ad assensum præstandum obiecto taliter proposito hic & nunc; nam licet obiectum sit falsum: cæterum hic & nunc iste homo tenetur illi assentiri, ut suppono; ergo bonum est hic & nunc illud credere, ergo voluntas illud credendi hic & nunc bona erit, & supernaturalis, sicut quando volumus credere verum articulum, cum eadem honestas reperitur in utroque casu. Cur autem circa obiectum falsum non possit esse assensus supernaturalis, licet possit esse voluntas supernaturalis circa honestatem apparentem, diximus supra.

SECTIO IV.

Utrum omnes actus fidei sint meritorij.

68 **R**esolutio facilis erit ex principiis supra positis, & ex iis, quæ communiter traduntur in materia de merito, in primis ergo finem esse meritorium, præcendendo à merito de condigno, vel de congruo, certissimum est propter apertam

testimonia scripturæ Genes. 15. *Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam.* 2. Timoth. 4. *fidem seruavi, in reliquo reposita est mihi corona iustitiæ.* Ad Hebr. 11. dicitur propter fidem parasse Deum Patribus æternam civitatem, & per fidem adeptos esse repromissionem. Ioan. 20. *Beati, qui non viderunt, & crediderunt.* Luc. 2. *Beati, qui credidistis.* Cyprian. lib. 4. ep. 6. Deum in die iudicii mercedem fidei, & deuotionis exsoluere. Augustinus tractatu 68, in Ioan. post medium latè probat, fidem, colligere meritum, & parare mansiones in cælo.

Contra hanc veritatem sensisse videntur in primis aliqui Philosophi gentiles, qui nihil credendum putabant, nisi quod rationibus probaretur, sicut de Platone fertur, postquam Genesim legit dixisse, *bene aut barbarus si probasset, & prima Corinth. cap. 1. Iudæi signa quarunt, & Græci sapientiam perunt.* Hunc etiam errorem tenuerunt Manichæi, qui teste Augustino dicebant vanum esse credere, quæ non videntur, nec manifestata ratione comprobantur: idem tenuit postea Petrus Abailardus teste Bernado ep. 190. Arnaldus etiam Brixienfis, ut referunt Sanderus 7. *Monarchie* sub anno Domini 1159. & Genebrardus Chronographiæ sub anno Domini 1141. Contra hunc errorem scripsit latè Augustinus lib. de utilitate credendi, & tractatu 27. in Ioan. & ep. 155. & lib. de fide rerum inuisibilium c. 1. 2. & 3. Vide Basilium 2. in Eunomium prope finem, Gregorium hom. 26. *Euangelia* in Bernardum, ubi supra qui pluribus rationibus utilitatem credendi demonstrant.

Hoc ergo supposito, dicendum est primò fidei hominis grati esse etiam meritorium de condigno vitæ æternæ. Hæc est certa, & intenditur potissimè à S. Thoma quest. 2. art. 9. qui magis videtur agere de merito de condigno, quàm de congruo, ut constat ex solutione ad primū. Ratio autem est clara, quia omnes actus boni, & supernaturales elicit ab homine iusto sunt meritorij vitæ æternæ, ut constat in materia de merito; ergo actus fidei elicit ab homine iusto trit etiam meritorius: in quo aduerte, actum fidei, cum sit actus intellectus & non sit formaliter liber, sed solum denominatiue à voluntate imperante, non esse etiam meritorium formaliter, sed denominatiue à voluntate: tota enim ratio meriti formaliter competit voluntati, imperantii, respectu cuius habet se actus fidei, sicut actio exterior respectu interioris, ex quo fit, ut ad hoc meritum parum referat, quod assensus intellectus sit naturalis, vel supernaturalis; imò nec quod sit actus fidei, vel erroris propter deceptionem proponentis; dummodo enim oriatur ex pia voluntatis affectione, habebit idem meritum cæteris paribus. Imò in assensu alicuius opinionis, quam ex pia aliqua voluntate admittimus, reperitur etiam meritum de condigno; qualis est assensus quo extimamus B. Virginem fuisse conceptam sine peccato originali; voluntas enim huius assensus laudabilis esse potest & meritoria, alioquin ille assensus, non esset materia voti, sicut de facto videmus esse, & tale votum à prælatiis dæssim & laudari, & admitti.

Dubitari potest, an primus actus fidei, per quem disponitur homo ad iustificationem in ipso instanti, quo iustificatur, si meritorius de condigno vitæ æternæ per gratiam, quæ tunc infunditur. Eadem est quæstio de ipso actu contritionis, & de

69
Fides hominis grati est etiam meritoria de condigno vitæ æternæ.

An primus actus fidei per quem disponitur homo ad iustificationem in ipso instanti

Y

aliis

quo iustificatur, sit meritorius de condigno vita æterna per gratiam, quæ tunc infunditur.

70

aliis dispositionibus tunc existentibus; de quibus communis sententia affirmat; veriolem tamen existimo partem negantem, de qua dixi *disp. 6. de Incarnatione* sect. 3.

Dico secundò actus fidei elicit à peccatore sunt meritorij de congruo in ordine ad iustificationem. Hæc est expressa sententia Augustini multis in locis: *epist. 105. Remissio*, inquit, *peccatorum non est sine aliquo merito, si fides illam impetrat. Et epist. 106. Si quis dicat, quod gratiam bene operandi fides mereatur, negare non possumus. Et de prædestinatione Sanctorum cap. 2. quis dicat, eum qui incepit credere, nihil mereri ab eo, in quem cepit credere? idem S. Prosper contra Cassianum cap. 5. nonnullius meriti haberi potest petentis fides? & primo de vocatione gentium c. 26. omne bonum meritum ab initio fidei est donum Dei. Solutiones verò ad hæc Augustini loca refert, & reicit bene Turrianus *disp. 30. dub. 2.* Ratio est, quia fides etiam in peccatore est actus bonus, & eiusdem ordinis supernaturalis cum ipsa iustificatione; ergo habet proportionem ad merendum de congruo ipsam gratiam iustificationis.*

71

Contra hanc conclusionem est difficilis locus Tridentini *sess. 6. cap. 8.* ubi dicitur, *ideo hominem iustificari gratis, quia nihil eorum, quæ iustificationem præcedunt, siue fides, siue opera ipsam iustificationis gratiam promeretur.* Huic testimonio variaz interpretationes redduntur in materia de merito. Valentia *ibi disp. 8. quest. 6. punct. 4.* & alij negant omnino meritum de congruo respectu iustificationis. Sed vide tur esse contra Augustinum, & Prosperum suprà adductos. Alij dicunt, Concilium loqui de iustificatione completa, propterea includit etiam fidem, à qua incipit gratia iustificationis, & ad iustificationem in hoc sensu sumptam verissimum est, non præcedere meritum de congruo, quia ad gratiam iustificationis, propterea includit donum fidei non præcedit ipsa fides; qui modus loquendi non videtur alienus ab Augustino & Concilio Milevitano; ceterum videtur alienus à Tridentino, ubi iustificatio sæpe distinguitur à fide, tanquam à dispositionibus præcedentibus. Sic enim *c. 7.* dicitur de fide & aliis actibus præcedentibus: *hanc dispositionem, seu preparationem iustificationis ipsa consequitur*, quod idem habetur *can. 4. & 9.* & alibi passim; ergo cum *c. 8.* dicitur fidem, quæ præcedit, non promereri gratiam iustificationis, sermo etiam est de iustificatione propterea condistinguitur à fide.

72

Ideo alij melius dicunt, ibi excludi solum meritum de condigno, non verò de congruo, quod non est meritum simpliciter, sed secundum quid. Ad hoc enim quod aliquid dicatur dari gratis, sufficit non dari intuitu alicuius meriti de condigno, licet detur intuitu alicuius meriti de congruo: nam oratio, quæ impetrat illud donum, habet rationem meriti de congruo, & tamen non tollit, quod donum detur gratis, & sit vera, & propria gratia; imò ex ipsa oratione, qua petitur, arguunt PP. ad probandum donum quod petitur, esse veram gratiam; sicut dicunt PP. Concilij Carthaginensis in ep. ad Innocentium, *Oratio clarissima est gratia testificatio*; ergo ex eo quod donum detur intuitu alicuius meriti de congruo, non tollitur quod detur verè gratis. Quare huic nostræ explicationi consensit etiam Hurtad. *disp. 47. §. 2.*

73

Dices, si domus cuius valor sit centum, detur pro decem, non datur gratis, licet non detur pro

pretio condigno, ergo licet gratia iustificationis non detur merito condigno, non tamen datur gratis, si datur intuitu alicuius meriti. Respondet, negando consequentiam, quia illa decem pro quibus datur domus, licet non sint pretium condignum adæquatum, sunt tamen pretium condignum partiale, hoc est partis domus, vel pars pretij condigni totius domus; at verò fides nullo modo est pretium condignum, neque etiam partiale iustificationis: quod autem non est pretium condignum, non est simpliciter pretium, & per consequens simpliciter datur iustificatio sine pretio, & gratis.

Dices iterum, ergo licet prima gratia detur intuitu operum procedentium ex sola natura, non ideo tollitur ratio gratiæ, sicut nec tollitur iustificatione ratio gratiæ, eo quod detur intuitu fidei præcedentis. Respondetur negando sequentiam; nam si gratia daretur intuitu operum naturalium, sequeretur ipsam gratiam habere aliquam proportionem cum illo opere, & per consequens esse in ordine naturæ, & non in ordine gratiæ propriè dictæ, & ideo non esse propriè gratiam. Ratio ergo gratiæ tollitur, vel ex eo quod detur propter meritum condignum, vel ex eo quod detur propter meritum etiam de congruo merito naturale, non tamen ex eo quod detur propter meritum congruum supernaturale qualis est fides. De hoc tamen latius dixi in materia de gratia.

Ex dictis infero, omnes actus fidei esse meritorios saltem de congruo, quia in primis omnes sunt liberi, ut vidimus, omnes procedunt à voluntate supernaturali, & bona, ut vidimus. Ergo nihil illis deficit ad rationem meriti.

S. Thomas *q. 2. art. 10.* quaerit, an rationes inducantur ad ea quæ sunt fidei, minuant meritum fidei. Respondetur, rationes, quæ antecedunt voluntatem credendi, minuire, eas verò, quæ consequuntur, augere potius meritum, qui procedunt ex affectu maiori ad fidem. Ut hæc conclusio clarius sit, omittis aliis sententiis (quarum est non magni momenti) distinguamus duplex genus rationum ad fidem. Aliæ enim sunt, quæ per alia media suadent veritatem obiecti reuelati, ut cum Philosophus habet rationes naturales, quæ ostendunt existentiam Dei, quæ etiam est reuelata per fidem. Aliæ sunt rationes, quæ ostendunt credibilitatem reuelationis, seu obiectum fidei esse reipsa reuelatum.

Si ergo sermo sit de priori genere rationum, illæ vel sunt antecedentes ad voluntatem credendi, vel consequentes. Antecedentes dico, illas quæ aliquomodo influunt ad voluntatem credendi, saltem per accidens, & removendo prohibens, quia facilius credimus obiectum, quod aliunde constat per demonstrationem, atque etiam per rationes, & congruentias probabiles. Huiusmodi ergo rationes antecedentes, ceteris paribus, minuunt meritum fidei, quia minuunt difficultatem fidei; quare sicut, qui servat iustitiam sine vehementi tentatione ad furtum, minus mereatur ceteris paribus, quam qui habet vehementem tentationem, sic etiam in præsentia. Adhuc rationes, quæ sunt imò esse maiorem meriti; quia licet rationes, quæ habet pro conclusione, minuant difficultatem; inveniunt tamen alias rationes, & argumenta contra fidem, quæ non occurrunt rustico, & quæ augent etiam fidei difficultatem.

At verò rationes consequentes dicuntur, quas aliquis ex voluntate credendi, & affectu ad fidem, inquit ad probandam veritatem reuelatam ratione naturali, vel alia via: & huiusmodi rationes possunt comparari in ordine ad meritum voluntatis precedentis, respectu cuius dicuntur consequentes, & eius meritum augent saltem arguitur, quatenus inuestigatio harum rationum arguit maiorem affectum ad credendum; vel possunt comparari in ordine ad aliam voluntatem sequentem credendi, respectu cuius eiusmodi rationes potius sunt antecedentes, quatenus remouet prohibens & minuunt difficultatem credendi, quare respectu eiusmodi voluntatis minuunt etiam meritum fidei ceteris paribus.

Aliter dicendum est de secundo genere rationum, quæ tendunt ad ostendendam existentiam reuelationis, vel credibilitatem mysterij: quæ si sint maiora motiua, vt suppono supra ea, quæ exiguntur, & sufficiunt ad credendum, & antecedentes voluntatem credendi, partim per accedens minuunt, partim augent meritum fidei per se loquendo: minuunt quidem quatenus minuunt difficultatem fidei; augent verò, quia ostendunt maiorem obligationem ad credendum; & ceteris paribus, quò maior est obligatio præcepti, eò magis honestus est actus: in quo differunt hæ rationes ab aliis prioris generis, quia illæ non tam ostendunt maiorem obligationem credendi, quam tollunt difficultatem extrinsecam fidei ob argumenta contraria, & ideo per se non augent meritum, nisi saltem intrent etiam rationem motiui credibilitatis, vt infra explicabimus; sicut carentia rationis ad futurum non tam ponit maiorem obligationem iustitiæ, quam tollit difficultatem, & ideo non auget, imò minuit meritum iustitiæ: at verò rationes posteriores mouent ad fidem ostendendo melius honestatem, & debitum ipsius fidei; sicut cognitio maioris honestatis iustitiæ conduceret ad maius meritum operationis circa eius obiectum. Denique si hæ rationes sint consequentes, hoc est, ortæ ex priori voluntate credendi, qua quis excitatur ad inquirēda maiora fidei motiua, possunt quidem arguere maius meritum prioris voluntatis, quatenus ex maiori affectu ad res fidei conatur illas magis inuestigare, quod laudabile est iuxta illud Ecclesiæ. 24. qui eludant me, vitam eternam habebunt. Vel potest procedere ex aliqua duritie, & tarditate ad credendum, ex qua desiderat maiora motiua, & hoc reprehensibile est, iuxta illud Ioan. 4. nisi signa, & prodigia videritis, non creditis; & tunc arguitur in illa voluntate, non solum minus meritum, sed etiam aliquando nullum, imò potius culpa maior, vel minor pro maiori, vel minori promptitudine ad credendum sine maioribus motiuis. Si verò hæc motiua, & rationes consequentes comparantur respectu voluntatis alterius sequentis, iam erunt antecedentes respectu illius, vt supra dixi, & per consequens partim augebunt meritum, quatenus magis ostendunt debitum credendi, & partim minuunt, quatenus minuunt difficultatem fidei, & aliquando tollunt omne meritum, si voluntas taliter acquiescat illis motiuis, vt parata sit non credere propter minora, etiam si essent sufficientia.

Dixi autem sæpè ceteris paribus: quia contingere potest, vt illud quod rationes minuunt de merito propter minorem difficultatem, compensetur aliunde ex maiori intensiōe, qua ablata diff-

Card. de Lugo de virtute Fidei diuina.

ficulitate operamur, vel ex promptitudine qua paratus est homo credere, etiam si non essent tot rationes naturales, vel tot motiua, nec tolleretur difficultas.

Huius doctrinæ nostræ opponit se ex parte Hartado dicta disp. 47. §. 5. vbi contendit euidētiā antecedentem aliunde habitam circa obiectum reuelatum non minuire meritum fidei, sed potius ceteris paribus magis augere: quia maior illa assentiendi facilitas, & credendi tunc est magis consentanea naturæ fidei, quæ exigit euidētiā credibilitatis, vt prudenter imperetur assensus: quò ergo plura fuerint motiua, quæ ostendant, non posse prudenter dissentiri, prudentior erit assensus, & voluntas assentiendi, & per consequens magis iuxta naturam fidei, qua quò magis prudenter credimus, magis consentaneæ ad virtutē operamur, quæ exigit non nisi prudenter credere, atque adeo magis laudabiliter, & meritorie. Secus esset, si vinceretur ab vno maiori difficultas aliunde orta, v. g. ex natura, & indole duriori ad credendum; hæc enim difficultatis victoria augeret meritum: quando verò maior facilitas augeat honestatem propriam virtutis, vt contingit, quando prouenit ex maiori euidētia credibilitatis, illa maior facilitas non minuit, sed augeat meritum.

Hæc tria omnia sunt contra communem sensum omnium, qui meritò iudicant maiorem difficultatem ceteris paribus, augere meritum, & contra maiorem facilitatem illud minuire, vnde cumque facilitas, aut difficultas proueniant. Neque enim sufficit apparere magis, aut maiorem honestatem in obiecto vt crescat simpliciter meritum, vt constat in Beatissimis, quibus magis clare apparet honestas obseruandi legem diuinam, & diligendi Deum; & tamen tantum abest, quod ideo crescat meritum, vt potius ex hoc capite cesset omnino potestas merendi, eo quod clarissima illa cognitio honestatis aufert libertatem indifferentiæ requisitam essentialiter ad meritum, ergo in viatore etiam cognitio clarior de honestate, licet non auferat omnino libertatem, nec meritum, poterit tamen minuire, quatenus minuit eandem libertatem indifferentiæ ad oppositum: nam id quod in gradu summo tollit omnino indifferentiam, in gradu etiam non summo, sed maiori, sufficit ad minuendam libertatem, sicut sufficit ad imminuendam indifferentiam, quæ eò minor est, quo magis inclinatur voluntas ad vnam partem propter maiora motiua, & meliorem cognitionem. Vnde lumine ipso rationis naturalis, quilibet magis est promptus ad gratias agendas, & ad retribuendum ei, à quo obsequium, aut beneficium accepit tunc, quando benefactor plures rationes habebat inclinantes ad oppositum, quam si pauciores ad partem honestam, maior sit indifferentia, seu potestas desistendi ab honesto.

Ratio autem à priori est, quia laudabilitas & meritum non fundatur solum in honestate obiecti, licet hæc etiam requiratur, sed etiam in potestate relinquendi honestum, sine qua potestate relinquendi saltem hunc gradum tantæ honestatis, cessat omnino libertas in genere motis, & laudabilitas, vt dixi latè disp. 26. de Incarnatione sect. 10. Vnde ex hoc potissimum capite commendatur, & laudatur qui potuit transgredi, & non

Y 2 est

80

81

82

82
Laudabilitas
& meritum
in quo fundatur.

est transgressus, facere mala, & non fecit. si ergo laudabilior est, qui potuit relinquere honestum, quod non reliquit, quam qui non potuit, & hoc solum propter potentiam ad contrarium, quam habuit, & quam ille alius non habuit: consequens est, ut quod maior fuerit potentia ad relinquendum honestum, eò sit laudabilior, qui illud non reliquit; quia sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita & magis ad magis. Non potest autem negari, quod plus potentia & inclinationis habeat ad dissentendum fidei cui plures rationes contra illam proponuntur, quam cui pauciores, & debiliores, & contra minorem potentiam habeat ad dissentendum fidei ille, qui aliunde habet euidenciam de obiecto reuelato, quamuis non habeat euidenciam de reuelatione, & ideo possit non credere reuelationem quam ille, qui talem euidenciam non habet; si quidem euidencia illa de obiecto reuelato debilitat, & enervat motiva omnia, quæ possent esse pro eius falsitate deterrentes à fide: ergo ille, qui talem euidenciam non habet, plus habet potentia ad dissentendum fidei, & per consequens credit cum maiori potestate ad non credendum, atque adeo ex hoc saltem capite cum maiori laudabilitate, & merito cæteris paribus.

83 Confirmatur primo, quia ex duobus, quorum alter maius lumen habuit, & melius cognouit honestatem obiecti, & alter minus, grauius peccat, & acrius reprehenditur primus quam secundus si uterque præcepto credendi non satisfacit: ergo minus laudabitur, si æquè obseruent ambo præcepta cæteris paribus: nam quo plus adiutorij habuit, eò minus contulit de suo, quam alter, qui cum minoribus viribus æquè operatus est. Confirmatur secundo, quia ab eo, qui plus accipit, plus exigitur. Vnde si acceptis quinque talentis, seruus ille alia quinque superlucratus non fuisset, sed sola duo, sicut qui duo acceperat, non ita suo debito satisfecisset, sicut qui duobus solis acceptis duo alia lucratus est; si ergo acceptis solis duobus superlucratur quinque, sicut ille qui quinque acceperat, laudabilior erit quam si quinque accepisset, ergo si cum inæquali lumine & cognitione honestatis æqualem fidem habeat ei, qui maius lumen accepit, plus merebitur cæteris paribus; & per consequens maius illud lumen alterius computatur ad hoc, ut minus mereatur quam si cum minori lumine æqualem fidem habuisset.

84 Restat respondere ad fundamentum illius auctoris, qui ideo vult, euidenciam aliunde habitam non minuere, sed augere meritum fidei, quia apparere magis facit honestum actum credendi. Pro cuius solutione aduerto, nos non negare in vniuersum de omnibus rationibus antecedentibus, quod augeant meritum fidei; sed de illis solis, quæ non ostendunt maiorem, aut melius honestatem fidei, sed solum auferunt difficultatem aliquam contrariam, quales possunt esse rationes aliquæ, quæ non tam ostendunt veritatem obiecti, quam soluant argumenta aliqua contraria atque ideo solum concurrunt remouendo prohibeas, indirectè, non directè & positivè ut motuum credibilitatis, & per consequens non ostendunt magis honestatem fidei, sed minuunt difficultatem credendi, vel etiam si possent intrare motuum credibilitatis, non tamen vimur positivè illo motiuo, sed aliis: de his itaque rationibus diximus non augere, sed minuere cæteris paribus meritum fidei: in his enim non procedit argu-

Rationes quæ non ostendunt maiorem, aut melius honestatem fidei, sed solum auferunt difficultatem aliquam contrariam non augent meritum fidei.

mentum, cum non magis, vel maiorem honestatem fidei nobis ostendant. Rursus de illis rationibus, quæ nobis ostendunt magis honestatem fidei & de euidencia obiecti aliunde habitæ, si hæc deseruire possent ad ostendendam melius honestatem credendi, quatenus ostendit obiectum illud credendum aliunde esse conforme rationi, diximus partim augere posse, & partim minuere meritum fidei: minuire quidem, quatenus minuunt difficultatem credendi: augere verò, quatenus ostendit maius debitum, & maiorem honestatem fidei. Ille verò auctor solum vult rationes illas augere, non tamen vilo modo minuere meritum, quod falsum esse ostendimus; quia quæ parte minuunt difficultatem, minuunt meritum, quod cæteris paribus, est maius, quo difficilius est opus honestum, quod proponitur. An verò plus augeant, quam minuunt meritum, & ideo simpliciter augeant, & non minuunt, potest dubitari. Quod tamen non est contra doctrinam traditam, nec possumus de hoc aliquid certum statuerere pendere enim ex circumstantiis particularibus, cum possit contingere, quod plus difficultatis auferatur, quam ostendatur honestatis maioris in fide. Potest etiam contingere, ut licet plus ostendatur honestatis, voluntas tamen credendi non habeat pro motiuo illam maiorem honestatem, quæ accrescit, sed solum debitum, & honestatem, credendi, ut sic: quo casu, licet rationes illæ ostendant ex se maiorem honestatem, non tamen conducunt efficaciter ad maius meritum, cum voluntas non moueatur ab illo excessu honestatis, pro ut necesse esset, ut ex illo excessu refundetur maior honestas, & maius meritum in ipsam voluntatem credendi. Sed de his satis, quia non sunt magni momenti.

SECTIO V.

An voluntas credendi possit esse mala saltem denominatiue, & extrinsecè ab alia voluntate mala imperante.

Diximus supra, non posse de facto assensum fidei infusæ exerceri sine voluntate imperante honesta, & supernaturali, siue hoc procedat ex natura talis assensus, siue ex lege Dei, atque adeo prærequiri voluntatem imperantem, quæ non sit mala malitia formali. Quæstio nunc est, an voluntas illa imperans assensum fidei, quæ ex suo obiecto, & ex se est formaliter bona, & honesta, possit esse extrinsecè, & denominatiue mala quatenus imperat ab alia voluntate mala, ut si aliquis, v.g. ex fine vanæ gloriæ, vel ex alio fine inhonesto, desideret habere verum actum fidei, & ad hoc impeteret sibi affectionem primam credendi, à qua postea immediatè procedit assensus fidei. Quo casu voluntas immediatè imperans assensum fidei, esset quidem in se bona formaliter & honesta atque supernaturalis habens pro motiuo intrinsecò honestatem solam credendi; esset tamen extrinsecè mala malitia denominatiue, quatenus procederet ab alia voluntate mala imperante, quæ esset mera denominatio extrinsecè in voluntate bona proveniens formaliter à sola malitia prioris voluntatis. Quæ quidem quæstio longiore exigeret tractationem in hoc loco, nisi generalis esset ad omnes actus supernaturales, imo ad omnes actus honestos, an possint esse bo-